

31
14. júní

L Ö G

um

Búnaðarbanka Íslands.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Péttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I KAFLI.

Stofnun og skipulag bankans.

1. gr.

Banka skal stofna, er nefnist Búnaðarbanki Íslands. Á Norðurlandamálum er heiti hans Island Landbrugsbank, á ensku The Rural Bank of Iceland.

2. gr.

Tilgangur bankans er að styðja landbúnaðinn og greiða fyrir fjármálaviðskiftum þeirra, er stunda landbúnaðarframleiðslu.

3. gr.

Búnaðarbanki Íslands er sjálfstæð stofnun, sem er eign ríkisins undir sérstakri stjórn, svo sem nánar er ákveðið í VIII. kafla laga þessara.

Bankinn starfar í 6 deildum með aðgreindum fjárhag, og nefnast þær sparisjóðs- og rekstrarlánadeild, veðdeild, bústofnslánadeild, Ræktunarsjóður, lánadeild smábýla við kaupstaði og kauptún og Byggingar- og landnámssjóður. Skal halda algerlega aðgreindum varasjóðum og öðrum eignum, útlánnum, innlánnum, bókfærslu og reikningshaldi hverrar deildar fyrir sig.

4. gr.

Ríkissjóður ber ábyrgð á öllum skuldbindingum bankans. Til þess að taka lán erlendis, án tryggingar í sjálfs sín eignum, þarf bankinn sérstaka lagaheimild í hvert sinn, að undanteknu láni samkv. 11. gr. laga þessara.

5. gr.

Búnaðarbanki Íslands hefir heimili sitt, aðalskrifstofu og varnarþing í Reykjavík. En auk þess getur bankinn haft útibú eða umboðs-

skrifstofur þar sem bankastjórn telur þörf á, að fengnu samþykki ráðherra. 31
14. júní

II. KAFLI.

Sparisjóðs- og rekstrarlánadeild.

6. gr.

Sparisjóðsdeildin tekur við peningum sem innláni eða með sparisjóðskjörum.

7. gr.

Sparisjóðsdeildinni er heimilt, í samræmi við tilgang bankans (sbr. 2. gr.):

1. Að kaupa og selja víxla, tékka og ávísanir.
2. Að veita lán rekstrarlánafélögum eða kaupa víxla sparisjóða, samvinnukaupfélaga, banka eða bankaútibúa, með því skilyrði, að féð sé eingöngu notað til þess að lána það út aftur til rekstrarlánafélaga, sem stofnuð kunna að verða og starfrækt samkvæmt sérstökum lögum um slík félög.
3. Að veita lán gegn ábyrgð bæjar-, sýslu- og sveitarfélaga, að áskildu lögmæltu samþykki æðri stjórnarvalda.
4. Að veita lán gegn veði eða sjálfskuldarábyrgð.
5. Að annast að öðru leyti venjuleg sparisjóðsstörf.

8. gr.

Sparisjóðsdeild skal eiga að minnsta kosti 15% af innlánsfé með sparisjóðskjörum í tryggum og auðseldum verðbréfum, svo sem ríkisskuldabréfum, jarðræktarbréfum, veðdeildarbréfum Búnaðarbankans eða Landsbankans eða öðrum verðbréfum, er bankastjórn og ráðherra telja jafntrygg. Í stað verðbréfa má koma inneign í sparisjóðsdeild Landsbanka Íslands.

9. gr.

Allur tekjuafgangur rennur í varasjóð deildarinnar, enda ber hann töp þau, sem deildin kann að verða fyrir og eigi verða greidd af árstekjum hennar.

10. gr.

Ríkisstjórnin skal, ef ástæður leyfa sjá um, að handbært fé opinberra sjóða, sem ekki eru geymdir í Söfnunarsjóði, séu geymdir í sparisjóðsdeild bankans, að svo miklu leyti sem þörf er á fyrir útlánsstarfsemi deildarinnar, enda séu þeir ekki sérstaklega ætlaðir til eflingar öðrum atvinnuvegi.

31

14. júní

11. gr.

Nú þykir sparisjóðsdeild ekki hafa nægilegt fjármagn til þess að fullnægja lánsþörf, sérstaklega til rekstrarlána samkv. 7. gr. 2, og er þá ríkisstjórninni heimilt að veita ábyrgð ríkissjóðs fyrir viðbótarláni erlendis, allt að 3 milj. kr.

12. gr.

Sparisjóðsdeildin nýtur allra hlunninda og lýtur öllum ákvæðum hinnar almennu löggjafar um sparisjóði, nema öðruvísi sé ákveðið í þessum lögum.

III. KAFLI.

Veðdeild bankans.

13. gr.

Ríkissjóður leggur veðdeild bankans til stofnfé að upphæð minnst 1250000 króna. Stofnfé þetta greiðist þannig, að veðdeildin tekur við því af skuldabréfum viðlagasjóðs, sem ekki afhendist bústofnslána-deild samkv. 41. gr.

Kirkjujarðasjóðinn skal, að því leyti sem fé verður fyrir hendi vegna innlausnar bankavaxtabréfa sjóðsins og ríkisstjórnin telur, að við verði komið, ávaxta í veðdeild Búnaðarbankans.

14. gr.

Fyrst um sinn greiðist engir vextir af stofnfénu. En er varasjóður veðdeildarinnar orðinn 20 % af stofnsjóðnum, greiðir hún ríkissjóði 4 % ársvexti af því stofnfé, er ríkissjóður hefir lagt til, þó aldrei meira en helming tekjuafgangs síns.

15. gr.

Tekjuafgangur hvers árs rennur í varasjóð. Nú verður veðdeildin fyrir tapi eða árstekjur hennar hrökkva eigi fyrir útgjöldum, og greiðist þá það, er á vantar, úr varasjóði.

Nú er varasjóður orðinn 30 % af stofnsjóði veðdeildarinnar, og má þá leggja það, sem fram yfir er, við stofnsjóðinn.

16. gr.

Veðdeild Búnaðarbankans gefur út bankavaxtabréf, er hljóða á handhafa, en nafnskrá má þau í bókum bankans. Stjórn bankans kveður á um lögum, útlit og fjárhæð bréfanna, en fjármálaráðherra og bankastjórn undirskrifa þau.

Vaxtabréfin skulu gefin út í flokkum. Ákveður bankastjórn hve-

nær lokið skuli hverjum flokki, en það skal ætíð gert áður en liðin eru 8 31
ár frá því er flokkurinn var opnaður. Hafa má tvo eða fleiri flokka, 14. júní
með mismunandi vöxtum, starfandi í senn.

Aldrei má vera meira í umferð af vaxtabréfum en nemur átt-
faldri upphæð stofnsjóðsins.

Ef meira er gefið út um stundarsakir af vaxtabréfum en nemur
þeirri fjárhæð, sem veðdeildin á í veðskuldabréfum, er bera eins háa
vexti og vaxtabréfin, þá skal geyma andvirði mismunarins í Landsbank-
anum, unz því verður varið til útlána.

17. gr.

Í reglugerð, sem ráðherra setur fyrir veðdeildina alla eða ein-
staka flokka vaxtabréfa, skal ákveða vexti bréfanna, gjalddaga þeirra,
hvar þá skuli greiða og hvernig haga skuli auglýsingum um greiðslu
þeirra. Þar skal og ákveðið tímatakmark, er innlausn allra vaxtabréfa
hvers flokks skal vera lokið, og skal það aldrei vera síðar en 48 árum
eftir að flokkur var opnaður.

Vaxtamiðar, sem komnir eru í gjalddaga, skulu gjaldgengir til
lúkningar sköttum og öðrum gjöldum til ríkissjóðs, og skulu gjald-
heimtumenn ríkisins innleysa þá, ef þeir hafa fé fyrir hendi, er greiðast
á í ríkissjóð.

18. gr.

Til tryggingar vaxtabréfum veðdeildarinnar er:

1. Veðskuldabréf þau, er veðdeildin fær frá lántakendum, og geymt
andvirði seldra bréfa samkv. síðustu málsg. 16. gr.
2. Varasjóður veðdeildarinnar.
3. Sameiginleg ábyrgð lántakenda hvers flokks, samkvæmt nánari
ákvörðun reglugerðar, allt að 10% af því, sem lán þeirra námu á
síðasta gjalddaga áður en taka þurfti til ábyrgðarinnar.
4. Stofnsjóður veðdeildarinnar.
5. Ábyrgð ríkissjóðs.

Ef taka þarf til trygginganna, skal það gert í þeirri röð, sem að
ofan er greint.

19. gr.

Hlutverk deildarinnar er:

1. Að veita lán gegn veði í jörðum og hverskonar fasteignum, sem
ætlaðar eru til framleiðslu landbúnaðarafurða eða til almennings-
nota í sveitum landsins.
2. Að veita lán bæjar-, sýslu-, eða sveitarfélögum, eða tryggð með á-
byrgð þeirra, að áskildu lögmæltu samþykki æðri stjórnarvalda,
enda sé lánið ætlað til jarðræktar, búrekstrar eða til einhvers fyrir-
tækis til almenningsheilla í sveitum.

- 31 3. Að veita lán gegn afgjaldskvöð af fasteign, með forgöngurétti fyrir
14. júní ir sammingsveði, enda hafi lög verið sett, er heimili að leggja slíkar
afgjaldskvaðir á fasteignir. Lán þessi veitast löggiltum félögum
fasteignaeigenda, er hafa með höndum félagsmannvirki til umbóta
á fasteignum, svo sem raforkuveitur eða önnur slík mannvirki.

20. gr.

Hús og önnur mannvirki, er eldur getur grandað, skulu eigi tekin gild sem veð, nema váttryggð séu í váttryggingarstofnun, er stjórn bankans telur góða og gilda. Veðdeildin getur áskilið sér að annast sjálf váttrygginguna og innheimta iðgjöldin með árgjöldum af láninu.

21. gr.

Að jafnaði má ekki lána nema gegn 1. veðrétti og aldrei yfir $\frac{3}{5}$ virðingarverðs fasteignar. Heimilt er þó að taka gildan 2. eða síðari veðrétt, ef opinberir sjóðir einir eiga forgangsveð og lánin samanlögð eru innan $\frac{3}{5}$ virðingarverðs. En af slíku láni má taka sérstakt áhættugjald í varasjóð, eftir ákvörðun bankastjórnar. Minnsta lán skal vera 300 kr., og skulu lán jafnan standa á hundraði króna.

Lánstíminn má aldrei vera yfir 40 ár, en nánari ákvæði um láns tíma, eftir því hvernar tegundar veðið er, má setja með reglugerð.

22. gr.

Eignir þær, sem veðdeildin tekur að veði, skal á kostnað lánþega virða á þann hátt, er nánar verður tiltekið í reglugerð. Má þar meðal annars ákveða, að stjórn Búnaðarbankans megi tilnefna virðingarmenn. Þar má og heimila, að gildandi fasteignamat komi í stað virðingar á veðinu, eftir tilteknum reglum og ákvörðun bankastjórnar.

Lántakandi skal á hverjum 5 ára fresti eða oftar, ef bankastjórnin krefst þess, sýna skilríki, er bankastjórnin tekur gild, fyrir því, að veðið hafi eigi rýrnað í verði, svo að veðdeildinni geti verið hættu búin. Láti lántakandi farast fyrir að senda slík skilríki, eða hafi bankastjórn orðið þess vör, að veðsett eign hafi rýrnað í verði, má láta skoðun og nýja virðingu fara fram á kostnað lántakanda.

23. gr.

Í virðingargerðum getur bankastjórn látið tilgreina sérstaklega verð hvernar fasteignar eins og hún er írá náttúrunnar hendi, sjálfrar jarðarinnar eða landsins, og hinsvegar sérstaklega verð þeirra mannvirkja, er gerð hafa verið á landinu, svo sem jarðabóta, bygginga og annara umbóta. Getur bankastjórn ákveðið að veita eigi að jafnaði hærra lán út á neina fasteign en nemur virðingarverði mannvirkja á eigninni, en að sjálfsögðu því aðeins svo hátt, að lánið verði ekki yfir $\frac{3}{5}$ virðingarverðs allrar eignarinnar.

24. gr.

31

Lán þau, sem veðdeildin veitir, greiðir hún í vaxtabréfum sínum¹⁴. júní eftir ákvæðisverði þeirra, eða í peningum með þeirri upphæð, sem hún getur fengið fyrir bréfin, að frádregnum sölukostnaði. Semja má um sölu vaxtabréfa hvers flokks fyrirfram í einu eða fleiru lagi, enda samþykki ráðherra söluverðið.

Hver lántakandi skal greiða 1% af lánsupphæð sinni í varasjóð veðdeildarinnar, um leið og hann tekur lánið. Þó er heimilt að ákveða í reglugerð, að lántökugjaldið greiðist í tvennu lagi.

25. gr.

Nú verða eigendaskifti að fasteign, sem er veðsett veðdeildinni, og getur bankastjórn þá heimtað lánið endurgreitt að öllu eða nokkru leyti ef henni þykir ástæða til.

Vilji nýr eigandi taka að sér lánið, má það verða, ef eignarheimild hans er sönnuð og bankastjórnin samþykkir.

Þegar fasteign, sem veðdeildin hefir veð í, er seld, skal kaupandi tilkynna bankastjórn eigendaskiftin í síðasta lagi á næsta gjalddaga á afborgun lánsins. Heimta má alt að 1% aukagjald af veðskuldinni, er rennur í varasjóð, ef skuldunautur veðdeildarinnar vanrækir að tilkynna bankastjórn þegar í stað, ef verulegar breytingar eru gerðar á veðsettri eign, svo að eignin við það rýrni í verði.

26. gr.

Lánum þeim, sem veðdeildin veitir, má hún ekki segja upp, meðan lánþegi gegnir að öllu skyldum þeim, er hann hefir undirgengizt. En ef ákvæðisgjöld hans verða eigi greidd á réttum gjalddaga eða veðið gengur svo úr sér, að það er eigi lengur svo tryggjandi sem vera skal, eða haldi skuldunautur eigi vátryggðum húsum, sem að veði eru og talin eru með í matinu, eða falli á veðið skattar, gjöld eða veðkröfur, er ganga fyrir kröfu veðdeildarinnar, eða brjóti lánþegi annars í verulegum atriðum skyldur sínar samkvæmt lögum og reglugerðum veðdeildarinnar eða lánsamningum, er bankastjórninni heimilt að telja eftirstöðvar lánsins komnar í gjalddaga þegar, án uppsagnar.

27. gr.

Skuldunautar veðdeildarinnar skulu greiða vexti, afborganir og tillög til að borga kostnað við veðdeildina og til varasjóðs í einu lagi, með jafnri upphæð samtals hvern gjalddaga.

Árlegt tillag til að borga kostnað við veðdeildina og til varasjóðs er 1½% af upphæð lánsins eins og það var fyrir hvern gjalddaga.

Á ákveðnum gjalddögum má hver lántakandi, án undangenginnar uppsagnar, greiða aukaafborganir af skuld sinni, þó eigi minna en

- 31** 100 kr. í einu, eða að endurborga hana að öllu leyti. Gjald þetta má 14. júní hann greiða með bankavaxtabréfum þess flokks, er lán hans var veitt úr, eftir ákvæðisverði þeirra. Á öðrum tíma árs má og borga lán að fullu, ef bankastjórnin samþykkir, þó því aðeins að það sé veðdeildinni að skaðlausu.

28. gr.

Samningsbundnum afborgunum, sem greiddar eru í peningum á hverjum gjalddaga, skal varið til að innleysa vaxtabréf þess flokks, er í hlut á, eftir hlutkesti, sem notarius publicus hefir umsjón með og fer fram í viðurvist tveggja manna. Annan kveður ráðherra til þess, hinn bankastjórnin. Þá er hlutkesti hefir farið fram, skal auglýsa með 6 mánaða fyrirvara tölu- og bókstafsmerki bankavaxtabréfa þeirra, er upp hafa komið til innlausnar, og á hverjum gjalddaga þau verði útborguð. Auglýsing þessi skal birt í Lögbirtingablaðinu og í samsvarandi blöðum erlendis, þar sem ætla má, að bréfin séu í umferð.

Aukaafborgunum og endurborgunum lána, sem greiddar eru í peningum, má verja til nýrra útlána, þó svo, að hin nýju lán endurgreiðist innan þess tíma, er önnur lán sama flokks eiga öll að vera greidd. Ella skal þessu fé varið til að innleysa bankavaxtabréf flokksins eftir hlutkesti, eins og áður segir, eða kaupa bréf til innlausnar.

Bankinn má og á þann hátt og með þeim fyrirvara, er segir í 1. málsgrein þessarar greinar, innleysa bankavaxtabréf í stærri stíl.

29. gr.

Handhafar eða eigendur bankavaxtabréfa þeirra, er innleysa skal, geta, gegn því að afhenda þau með vaxtamiðum, er þeim fylgja, fengið útborgaðan höfuðstól þeirra á ákveðnum gjalddaga, og er eigi skylt að greiða vexti af höfuðstólnum upp frá því.

30. gr.

Höfuðstóll og vaxtafé, sem komið er í gjalddaga til útborgunar, rennur í varasjóð veðdeildarinnar, sé höfuðstóls eigi vitjað innan 20 ára, en vaxta innan 5 ára, hvorttveggja talið frá gjalddaga.

31. gr.

Nú glatast bankavaxtabréf, sem nafnskráð er í bókum veðdeildarinnar, og getur þá bankastjórnin innkallað handhafa bréfsins með 9 mánaðar fyrirvara, með auglýsingu, er birt sé þrisvar sinnum samfleytt í Lögbirtingablaðinu og í samsvarandi auglýsingablöðum erlendis, þar sem ætla má, að bréfin séu í umferð. Ef enginn gefur sig fram með bréfið í tæka tíð, getur bankastjórnin útgefið handa hinum skráða eiganda þess nýtt bankavaxtabréf, með sömu upphæð og það, er glataðist,

án þess að nokkur annar, er bankavaxtabréfið kann að hafa verið afsal- **31**
að, geti þar fyrir búið kröfu á hendur bankanum. Um ógilding annara ^{14.} júní
bankavaxtabréfa fer eftir almennum reglum.

32. gr.

Bankavaxtabréf þau, sem innleyst hafa verið, eða hafa verið not-
uð til að borga eða afborga lán, má eigi frammar setja í veltu, heldur
skal ónýta þau undir eins, á þann hátt að þau með því verði ógild, og
leggja þau til geymzlu í fjárhirzlu veðdeildarinnar. Skal svo við lok
næsta reikningsárs brenna þau í viðurvist endurskoðenda, ásamt vaxta-
miðum þeim, er innleystir hafa verið það reikningsár.

33. gr.

Vaxtamiða og vaxtabréf, sem komin eru í gjalddaga, skal borga
út í afgreiðslu bankans í Reykjavík. Í reglugerð veðdeildarinnar má
ákveða, að útborganir þessar fari einnig fram erlendis, þar sem ætla má,
að bréfin séu í umferð.

34. gr.

Fé varasjóðs og stofnsjóðs skal ávaxta í bankavaxtabréfum veð-
deildarinnar eða á annan tryggan hátt, er reglugerð ákveður.

Varasjóðurinn er óskiftur til tryggingar útgefnum bankavaxta-
bréfum allra flokka veðdeildarinnar, en í bókum bankans má sundur-
greina hann í deildir, eftir því sem ástæða þykir til.

Nú hefir veðdeildin orðið fyrir tapi og varasjóður, að viðbætti
samábyrgð lántakenda, hrekkur eigi til greiðslu þess, og greiðist þá
tapið úr stofnsjóði. Ef stofnsjóður á þennan hátt lækkar um 15%, má
veðdeildin eigi halda áfram að gefa út bankavaxtabréf, eða veita lán,
nema Alþingi ákveði á ný, að hún skuli halda áfram störfum, og með
hvaða skilyrðum.

35. gr.

Þegar lán er komið í gjalddaga, hefir veðdeildin heimild til að
láta selja veðið við opinbert uppboð, án undanfarandi dóms, sátta eða
fjárnáms, samkvæmt ákvæðum í tilskipun um fjárforráð ómyndugra,
18. febr. 1847, 10. gr., eða láta leggja það veðdeildinni út til eignar, ef
þörf er á. Veðdeildin þarf ekki að láta neinn vera fyrir sína hönd við
uppboðið, og skal þar ekki taka mótmæli skuldunauts til greina, nema
þau séu auðsjáanlega á rökum byggð, og eigi er heldur hægt að stöðva
eða ónýta uppboðið með neinskonar dómskoti.

Veðdeildin hefir aftur á móti ábyrgð á því, að skuldin sé rétt og
komin í gjalddaga, og skuldunaut er rétt að höfða mál til endurgjalds
á öllu því, er hann hefir skaðast á uppboðinu, og öllum málskostnaði
að skaðlausu.

31 Veðdeildin getur löglega samið svo um við skuldunauta sína, 14. júní að uppboð á veðsettum fasteignum megi fara fram í skrifstofu uppboðshaldara.

36. gr.

Nú hefir veðdeildin orðið að láta leggja sér út veðsetta eign (sbr. 35. gr.) og eignin hefir eigi selzt innan árs frá því er veðdeildin tók við henni, og skal þá greiða veðskuldina úr varasjóði, eða að minnsta kosti svo mikinn hluta hennar, að eftirstöðvar veðskuldar á eigninni séu eigi hærri en þriðjungur virðingarverðs hennar til lántöku, né heldur hærri en boðið var hæst í eignina á uppboði. Skal eignin síðan seld svo fljótt sem unnt er og sýnt þykir, að eigi sé ávinningur að bíða lengur með sölu, og getur kaupandi þá tekið að sér eftirstöðvar lánsins.

Á meðan veðdeildin hefir slíka eign með höndum, skal eigi að síður árlega greiða tilskildar afborganir og vexti af láninu, er greiðist úr varasjóði, ef tekjur af eigninni sjálfri hrökkva eigi til þess.

Í ársreikningum veðdeildar skal gera sérstaklega grein fyrir þeim eignum, sem þannig er ástatt um.

37. gr.

Fé ófullráða manna og opinberra stofnana og sjóða má verja til að kaupa bankavaxtabréf veðdeildarinnar, en þó eigi herra verði en skráðu eða almennu gangverði, og aldrei herra en ákvæðisverð þeirra er. Allt það geymslufé, er samkvæmt lögum, skipulagsskrám sjóða eða öðrum gildum ákvæðum má verja til útlána gegn fasteignaveði, má í stað þess geyma í bankavaxtabréfum veðdeildarinnar.

38. gr.

Ákveða má í reglugerð, að embættis- og sýslunarmenn ríkisins eða bæjar-, sýslu- og sveitarfélaga skuli endurgjaldslaust eða gegn hæfilegri þóknun, er veðdeildin greiðir, veita bankastjórn upplýsingar og aðstoð, svo sem að láta í ljós álit sitt um verð fasteigna, að hafa eftirlit með viðhaldi veðsettra eigna, að annast innheimtu árgjalda af lánunum eða sölu bankavaxtabréfa, eða að inna af hendi önnur álíka störf fyrir veðdeildina.

39. gr.

Ríkisstjórninni skal heimilt að taka lán erlendis til kaupa á allt að 2 miljónum króna í vaxtabréfum veðdeildarinnar, með þeim kjörum, að ríkissjóður verði að líkindum skaðlaus af.

40. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að fresta fyrst um sinn framkvæmd þessa (III.) kafla laganna um veðdeild bankans.

IV. KAFLI.

31

14. júní

Bústofnslánadeild.

41. gr.

Ríkissjóður leggur til tryggingarfé fyrir skuldbindingum bústofnslánadeildar, að upphæð 700 þús. kr., í skuldabréfum viðlagasjóðs, eða öðrum skuldabréfum eigi ótryggari. Ennfremur leggur ríkissjóður deildinni til stofnsjóð, að upphæð 300 þús. kr., er greiðist með 50 þús. kr. árlegu tillagi úr ríkissjóði um næstu 6 ár.

42. gr.

Bústofnslánadeild hefir sérstakan varasjóð og rennur í hann allur tekjuafgangur deildarinnar.

43. gr.

Bústofnslánadeildin gefur út bankavaxtabréf, allt að sexfaldri upphæð tryggingarfjár og stofnsjóðs. Skal hverjum flokki bankavaxtabréfanna lokað innan 5 ára frá því er flokkurinn var opnaður, og innlausn allra bréfa hvers flokks lokið innan 15 ára sama tíma.

Að öðru leyti gilda ákvæði 16. og 17. gr. laga þessara einnig um bankavaxtabréf bústofnslánadeildar.

44. gr.

Til tryggingar vaxtabréfum bústofnslánadeildar er:

1. Veðskuldabréf þau, er deildin fær frá lántakendum, og geymt andvirði seldra bréfa.
2. Varasjóður bústofnslánadeildar.
3. Sameiginleg ábyrgð lántakenda hvers flokks, samkvæmt nánari ákvæðum reglugerðar, allt að 10% af því, sem lán þeirra námu á síðasta gjalddaga áður en taka þurfti til ábyrgðarinnar.
4. Tryggingarfé og stofnsjóður bústofnslánadeildar.
5. Ábyrgð ríkissjóðs.

Ef taka þarf til trygginganna, skal það gert í þeirri röð, sem að ofan greinir.

45. gr.

Af fé bústofnslánadeildar skal eingöngu veita bændum og öðrum þeim, er kvikfjárrækt stunda, lán til þess að auka bústofn sinn eða koma upp bústofni. Ennfremur má veita sömu mönnum lán til að kaupa verkfæri til jarðyrkju og heyvinnu.

Lán deildarinnar skulu jafnan tryggð með 1. veðrétti í búfé lántakanda og mega ekki hærri vera en helmingur verðs hins veðsetta búfjár eftir verðlagsskrá.

- 31** Ekkert lán má veita gegn veði í búfé, öðru en kúm, nema eig-
 14. júní andi fjárlins setji auk þess hreppsábyrgð sem viðbótartryggingu, eða aðra tryggingu, sem bankastjórn tekur gilda.

Nú tekur deildin veð í búfé, sem tryggja má gegn sjúkdóma- og slyshættu í váttryggingarsjóðum sveitarfélaga eða á annan hátt, og skal þá jafnan krefjast slíkrar tryggingar.

46. gr.

Hverri lánbeiðni skal fylgja:

1. Vottorð hreppsstjóra um, að lánbeiðandi eigi búfé það, sem boðið er að veði, og það sé ekki veðsett öðrum.
2. Vottorð hreppsnefndar um, að lánþegi hafi ekki lent í fódurþröng síðustu 5 ár, eða þau ár, sem hann hefir búið, ef skemmra er.
3. Vottorð forðagæzlumanns eða eftirlitsmanns um ástand búfjárlins og fódurbirgðir eigandans.
4. Skýrsla hreppsstjóra samkvæmt framtalsbókum hreppsins um búpeningseign lánbeiðanda síðustu 5 ár, eða þann tíma, er hann hefir búið, ef skemmra er.

Þau skilríki, sem tilgreind eru í 1. og 3. lið, skal lántakandi senda bankastjórn árlega, meðan lánið stendur. Ef lán hefir verið fengið til verkfærakaupa, skal lántakandi senda bankastjórn innan 12 mánaða vottorð hreppsstjóra um, að verkfærin hafi verið keypt og séu í eigu lántakanda.

Nánari ákvæði um virðing búfjár til lántöku og um viðhald veðs má setja með reglugerð.

47. gr.

Ef bankastjórn krefst, er hreppsstjóri hver skyldur til að senda henni árlega nákvæma skýrslu yfir búfjáreign allra eða tiltekinna búenda í hreppnum.

Nú kemur það í ljós, að lántakandi hefir notað fengið lán til annars en aukningar á bústofni sínum, eða hann hefir fargað aftur af bústofninum, og er lánið þá þegar afturkræft. Auk þess skal lántakandi sæta sektum, frá 20—200 krónum, nema þyngri refsing liggi við samkvæmt öðrum lögum. Sama gildir um lán, sem fengin eru til verkfærakaupa samkv. 45. gr.

48. gr.

Um útborgun lána, sölu vaxtabréfa og varasjóðsgjald við lántöku gilda ákvæði 24. gr. laga þessara.

49. gr.

Lánin skulu eigi veitt til lengri tíma en 10 ára. Fyrstu 2 árin mega þau standa afborgunarlaus, en vextir greiðast árlega og vara-

sjóðsgjald $\frac{3}{4}\%$ af upphæð lánsins eins og það var fyrir hvern gjald- **31**
daga. Gjaldddagi vaxta og afborgana skal vera 1. nóvember ár hvert. 14. júní

Nú flytur skuldunautur bústofnslánadeildar búferlum, og skal hann þá þegar tilkynna það bankastjórninni. Flytji skuldunautur, er fengið hefir bústofnslán gegn hreppsábyrgð, úr þeim hreppi, án þess að hafa fengið ábyrgð hreppsnefndar framlengda, skal lánið þegar fallið í gjalddaga, enda hafi hann ekki sett aðra tryggingu í hennar stað, er bankastjórn tekur gilda.

Um rétt og skyldur lánþega gilda að öðru leyti ákvæði 26. og 27. gr. laga þessara, svo sem við á.

50. gr.

Um vaxtabréf og innlausn þeirra, greiðslu vaxta, um varasjóð deildarinnar og um skyldur embættismanna til aðstoðar gilda ákvæði 28.—34. gr. og 38.—39. gr. (um veðdeild bankans) einnig um bústofnslánadeildina.

51. gr.

Þrátt fyrir ákvæði 4. gr. laga um veð 4. nóv. 1887 er lántakanda rétt að veðsetja bústofnslánadeildinni einu nafni tiltekna flokka búfjár síns, er hann á eða eignast kann, og gengur veð deildarinnar fyrir öllum síðari veðsetningum búfjár eða einstakra gripa innan sama flokks. Sama gildir um veðsetning fódurbirgða, sem veðsali kann að eiga á hverjum tíma handa veðsettu búfé.

8. gr. sömu laga gildir eigi um veðsetning búfjár og fódurbirgða til bústofnslánadeildar, og eigi tapar deildin heldur veði sínu, þótt veðbréf sé ekki þinglesið á ný á fyrsta manntalsþingi eftir flutning veðsala í aðra þinghá, nema bankastjórn hafi í tæka tíð verið kunnugt um flutninginn.

Fé ófullráða manna og opinberra stofnana og sjóða má verja til að kaupa bankavaxtabréf bústofnslánadeildar.

52. gr.

Ríkisstjórninni skal heimilt að taka lán erlendis til kaupa á allt að $1\frac{1}{2}$ milj. kr. í vaxtabréfum bústofnslánadeildar, með þeim kjörum, að ríkissjóður verði að líkindum skaðlaus af.

V. KAFLI.

Ræktunarsjóður.

53. gr.

Um Ræktunarsjóð gilda sérstök lög (sbr. lög um Ræktunarsjóð Íslands, nr. 17, 13. júní 1925) eins og þau eru nú eða þeim kann síðar

31 að verða breytt, svo og sérstakar reglugerðir um sjóðinn og starfsemi hans. Þó falla niður sérákvæði þeirra laga um skipun stjórnar sjóðsins, laun stjórnenda og endurskoðun reikninga hans, eftir að Búnaðarbanki Íslands hefir tekið til starfa og tekið við stjórn Ræktunarsjóðs.

Ennfremur heimilast ríkisstjórninni að fella úr gildi samning þann, er gerður var við stjórn Landsbanka Íslands um kaup á verðbréfum sjóðsins, samkvæmt 27. gr. laga nr. 17, 18. júní 1925, um Ræktunarsjóð Íslands.

VI. KAFLI.

Lánadeild smábýla við kaupstaði og kaптún.

54. gr.

Ríkissjóður leggur fram 50 þús. kr. á ári í 6 ár til lánadeildar til smábýla í nágrenni kaupstaða og kaптúna.

55. gr.

Ríkisstjórninni skal heimilt að taka lán innanlands eða utan, allt að 2 miljónum kr., handa lánadeildinni, til starfsemi þeirrar, er henni er ætlað að vinna samkvæmt lögum þessum.

56. gr.

Ríkissjóður afhendir Búnaðarbankanum lánsféð, en deildin stendur aftur ríkissjóði skil á vöxtum og afborgunum láns þess, er ríkissjóður hefir tekið í þessu skyni.

57. gr.

Lán samkvæmt þessum kafla skal aðeins veita til smábýla í grennd við kaupstaði og kaптún, og skal það að jafnaði vera skilyrði fyrir láni, að land það, er býli fylgir, skuli fullræktað eða fullnotað geta veitt meðalfjölskyldu að minnsta kosti þriðjung þess, er þarf til framfærslu henni.

58. gr.

Lán úr lánadeild má veita gegn þessum tryggingum:

- gegn hverju því fasteignaveði, er bankastjórnin tekur gilt.
- gegn afgjaldskvöð af býlum þeim, er lán er veitt til, enda sé býlið ekki veðsett með 1. veðrétti.
- gegn ábyrgð sýslu-, bæjar- eða hreppsfélaga.

59. gr.

Lán mega nema allt að $\frac{3}{4}$ af virðingarverði húseigna, mannvirkja og lands eða afnotarétti lands.

60. gr.

Hámark lánsfjárhæðar má vera 15000 krónur.

31

14. júní

61. gr.

Í reglugerð bankans skal setja nánari ákvæði um starfsemi þessarar deildar.

VII. KAFLI.

Byggingar- og landnáamssjóður.

62. gr.

Um þessa deild bankans gilda sérstök lög (sbr. lög um Byggingar- og landnáamssjóð, nr. 35, 7. maí 1928) og reglugerðir, er samkvæmt þeim verða settar.

VIII. KAFLI.

Sérreittindi bankans.

63. gr.

Bankinn er undanþeginn tekjuskatti, útsvari og öðrum opinberum gjöldum og sköttum, hverju nafni sem nefnist, til ríkissjóðs eða sveitarsjóða, eða til annara stofnana.

Bækur bankans, ávísanir, skuldbindingar, sem gefnar eru út af bankanum og í nafni hans, svo og skuldbindingar, sem veita bankanum handveðsrétt, arðmiðar af skuldabréfum bankans og framsöl þeirra skulu undanþeginn stimpilgjaldi.

64. gr.

Fé það, sem lagt hefir verið í bankann, ásamt vöxtum þess, er undanþegið kyrsetning eða löghaldi, meðan það stendur þar.

65. gr.

Bankinn er undanþeginn almennum ákvæðum laga um hámarks-vexti af útlánum gegn fasteignarveði.

66. gr.

Nú er fasteign seld á nauðungaruppboði eða við gjaldprotaskifti, og ber þá uppboðshaldara að rannsaka, hvort eignin er veðsett Búnaðarbankanum og geta þess í uppboðsgerðinni. Ef svo reynist, skal bankanum gert viðvart svo tímanlega að hægt sé að láta mæta við uppboðið.

IX. KAFLI.

Stjórn bankans, reikningsskil o. fl.

67. gr.

Bankastjórar eru 3, einn aðalbankastjóri og tveir meðstjórnendur.

Ráðherra sá, er fer með mál landbúnaðarins, skipar bankastjórnina og hefir yfirumsjón bankans.

Ráðherra getur sagt bankastjóra upp með 12 mánaða uppsagnarfresti, enda geta þeir sjálfir sagt upp stöðu sinni með sama fyrirvara. Þó getur ráðherra vikið bankastjóra frá fyrirvaralaust, gegn því að greiða honum 6 mánaða laun, ef ekki er um slíkt afbrot að ræða af hálfu bankastjóra, sem heimili frávikningu hans án nokkurrar launagreiðslu. Frávikum bankastjóra skal skýrt frá ástæðum fyrir frávikningunni.

Aðalbankastjóri hefir að árslaunum 12000 krónur og auk þess dýrtíðaruppbót, sem ráðherra ákveður, þó svo, að hann aldrei hafi hærri laun og dýrtíðaruppbót samanlagt en bankastjórar Landsbanka Íslands. Meðstjórnendur hafa 4000 kr. árslaun hvor og dýrtíðaruppbót eftir ákvörðun ráðherra, þó ekki yfir þriðjung af dýrtíðaruppbót aðalbankastjóra.

Ráðherra getur um stundarsakir veitt fráförnum bankastjóra eða ekkju hans eftirlaun, allt að 50% af laununum handa bankastjóranum og 25% af launum handa ekkju hans, en eigi til frambúðar nema samþykki Alþingis komi til.

Ráðherra setur mann til að gegna bankastjórastarfi um stundarsakir, ef bankastjóri forfallast eða sæti hans verður óskipað í bili.

68. gr.

Ráðherra skipar bókara og féhirði bankans, ákveður laun þeirra og vikur þeim frá, allt að fengnum tillögum bankastjórnar.

Aðra starfsmenn bankans velur bankastjórn eftir þörfum og ákveður laun þeirra.

69. gr.

Bankastjórar annast dagleg störf bankans. Tveir bankastjórar skulu undirskrifa, svo að skuldbindi bankann, ef gefa skal út eða fram-selja víxla, verðbréf eða aðrar skriflegar skuldbindingar. Þó er bankastjórn heimilt að veita tilteknum starfsmönnum bankans umboð til þess að skuldbinda bankann í þessum efnum með undirskrift sinni ásamt aðalbankastjóra, svo og að veita ákveðnum starfsmönnum bankans umboð til þess að skuldbinda bankann með undirskrift sinni í til-

teknum málefnum. Í reglugerð má setja ákvæði um tilteknar skuld- **31**
bindingar, þannig að þær undirriti tveir bankastjórar, og eigi aðrir, svo ^{14.} júní
gilt sé.

Kvittanir bankans eru því aðeins fullgildar, að féhirðir hafi rit-
að undir þær og að þeim fylgi áritun bókara um, að þær séu athugaðar.
Féhirðir má eigi greiða neina fjárhæð úr bankanum, sem samþykki
bankastjórnar þarf til, nema með samþykki tveggja bankastjóra, eða
aðalbankastjóra og starfsmanns, sem umboð hefir samkv. 1. málsgrein
þessarar greinar.

70. gr.

Aðalbankastjóri má eigi hafa embættisstörf á hendi né reka sjálf-
ur atvinnu eða vera í stjórn atvinnufyrirtækja.

Eigi mega bankastjórar né starfsmenn vera skuldskeyttir bank-
anum, nema veðdeild, hvorki skuldunautar né ábyrgðarmenn annara.

Bankastjórar og starfsmenn eru bundnir þagnarskyldu um allt
það, er snertir hagi viðskiftamanna bankans, sem þeir fá vitneskju um
vegna starfsemi sinnar við bankann.

71. gr.

Tveir skulu vera endurskoðunarmenn bankans, skipaðir af ráð-
herra til tveggja ára í senn, eftir tillögu sameinaðra landbúnaðarnefnda
beggja deilda Alþingis, að viðhafðri hlutfallskosningu. Skulu þeir hafa
stöðugt eftirlit með rekstri bankans, rannsaka reikninga hans í hverju
einstöku atriði og bera þá saman við bækur bankans, verðbréfaeign og
heimafé. Þeir skulu að minnsta kosti tvisvar á ári sannreyna, hvort
heimafé bankans og eignir séu fyrir hendi.

Endurskoðunarmennirnir gefa skýrslu til stjórnarráðs með árs-
reikningum bankans, og endranær þegar þeim þykir ástæða til. Árslaun
endurskoðendanna skulu ákveðin í reglugerð.

72. gr.

Bankastjórnin skal á hverju miðju reikningsári gefa ráðherra
stutt yfirlit yfir hag bankans, er birta skal í B-deild Stjórnartíðindanna,
og við árslok fullkominn, endurskoðaðan ársreikning og skýrslu um hag
og starfsemi bankans á árinu. Ráðherra úrskurðar ársreikninginn, og
skal því næst birta útdrátt úr honum í B-deild Stjórnartíðindanna.

73. gr.

Heimilt er bankanum að koma upp umboðsskrifstofum úti um
land, þar sem bankastjórn og ráðherra telja þörf á. Umboðsskrifstofur
bankans geta eigi sjálfar veitt lán, en aðalstörf þeirra skulu vera að taka

31 við umsóknum um lán og veita lánbeiðendum leiðbeiningar til undir-
14. júnibúnings lántökunni, að borga út lán, er bankinn veitir, ef fé til þess er
fyrir hendi í skrifstofunni, að annast innheimtu árgjalda, sölu banka-
vaxtabréfa og eftirlit með veðsettum eignum, hver í sínu umdæmi.

Ráðherra setur umboðsskrifstofunum nánari starfsreglur og á-
kveður þóknun til umboðsmanna, hvorttveggja að fengnum tillögum
bankastjórnar.

74. gr.

Deildir bankans taka hver um sig þátt í sameiginlegum kostnaði
við stjórn, rekstur og húsnæði bankans. Skifting kostnaðarins ákveður
bankastjórn með samþykki ráðherra.

75. gr.

Með reglugerð fyrir bankann má setja þau ákvæði um stjórn
hans og starfrækslu, er nauðsynleg þykja, þótt ekki sé gert sérstaklega
ráð fyrir þeim í þessum lögum, enda fari þau eigi í bág við nein ákvæði
í lögunum.

X. KAFLI.

Niðurlagsákvæði.

76. gr.

Lög um stofnun Ríkisveðbanka Íslands, nr. 64, 27. júní 1921,
eru úr gildi númin.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Sorgenfrihöll, 14. júní 1929.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Tryggvi Þórhallsson.